



รายงานการศึกษาดูงาน
(Educational Trip Report)

ราชอาณาจักรภูฏาน
(Kingdom of Bhutan)

จัดทำโดย กลุ่มสี่เขียว และกลุ่มสี่ฟ้า

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 7
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ราชอาณาจักรภูฏาน

1. ข้อมูลทั่วไป



ภูฏาน (Bhutan) หรือชื่อทางการคือ ราชอาณาจักรภูฏาน (Kingdom of Bhutan) เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ที่มีขนาดเล็ก และมีภูเขาเป็นจำนวนมาก ตั้งอยู่ในแถบเทือกเขาหิมาลัยระหว่างประเทศ อินเดียกับจีน เป็นประเทศที่ไม่มีพื้นที่ติดทะเล (Land - Locked) มีขนาดเท่าประเทศสวิตเซอร์แลนด์

สำหรับชื่อประเทศภูฏาน (Bhutan) นั้นมีที่มา 2 แห่งคือ ประการแรก คำว่า “ภูฏาน” มาจากคำสมาสในภาษาสันสกฤต จากคำว่า ภู+อุทรา มีความหมายว่า “แผ่นดินบนที่สูง” ที่มาอีกแบบจากอินเดีย ซึ่งในอดีตเรียกภูฏานว่า Bhotanta หมายถึงดินแดนทางตอนเหนือของทิเบต¹

ภูฏานเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมาก มีพื้นที่ 47,000 ตารางกิโลเมตร ภูฏานไม่มีทางออกทะเล ภูมิประเทศมี 3 ลักษณะ คือ ตอนเหนือเป็นเทือกเขาสูง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภูเขาหิมาลัย พื้นที่ตอนกลางของประเทศมีภูมิประเทศเป็นหุบห้วยและเนินเขา ส่วนทางตอนใต้พื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา มีแม่น้ำพรหมบุตรไหลผ่าน² โดยมีพรมแดนติดกับประเทศต่าง ๆ ดังนี้

พรมแดนทางทิศเหนือและทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับทิเบต

พรมแดนประเทศที่เหลือติดกับอินเดีย

ด้านทิศตะวันออกติดกับแคว้นอรุณาจัลประเทศ

¹ ข้อมูลประเทศภูฏาน , <http://www.tripdeedee.com/traveldata/bhutan/bhutan01.php>

² เพิ่งอ้าง

ทิศใต้ติดกับแคว้นอัสสัมและเบงกอลตะวันตก

ทิศตะวันตกติดกับสิกขิม

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ของภูฏานเป็นภูเขา ยอดเขาสูงที่สุดอยู่ติดพรมแดนทิเบต คือ Gangkhar Puensum Peak สูงจากระดับน้ำทะเล 7,541 เมตร³

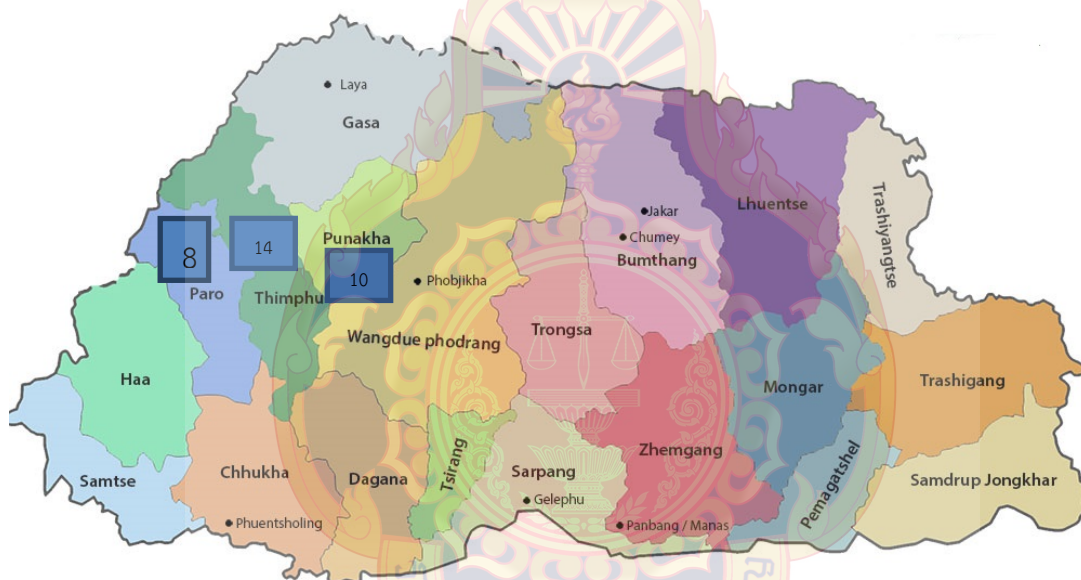
เมืองหลวงของภูฏานชื่อ ทิมพู (Thimphu) เมืองสำคัญอื่นๆ คือ ปาโร (Paro) ปูนาคา (Punakha) ตรงซา (Trongsa) บุมธัง (Bumthung) และอูรา (Ura)⁴

หน่วยเงินตรา : จุลตรัม (Ngultrum) อัตราแลกเปลี่ยน 1 จุลตรัม ประมาณ 0.45 บาท

(ข้อมูล วันที่ 6 มิถุนายน 2562

เวลา : ช้ากว่าไทย 1 ชั่วโมง

เขตการปกครอง



ภูฏานแบ่งเขตการปกครองออกเป็นมณฑล รวมทั้งหมด 20 มณฑล ได้แก่

- | | |
|--|--|
| 1. มณฑลบูมทัง (འུམ་བུ་རྩེ་རྫོང་ཁུངས་པ) | 2. มณฑลชูลา (ཇུ་ཁུངས་པ) |
| 3. มณฑลดาเกนา (དག་དཀར་རྩེ་རྫོང་ཁུངས་པ) | 4. มณฑลกาซา (མག་མའ་རྩེ་རྫོང་ཁུངས་པ) |
| 5. มณฑลฮา (ཧ་རྩེ་རྫོང་ཁུངས་པ) | 6. มณฑลลฮุนต์ซี (ལུ་ཤྲུ་རྩེ་རྫོང་ཁུངས་པ) |

³ เพิ่งอ้าง

⁴ เพิ่งอ้าง

7. มณฑลมองการ (མོང་ཁག་རྫོང་ཁག་) 8. มณฑลพาโร
(པ་རོ་རྫོང་ཁག་)
9. มณฑลเปมากัตเซล (པེ་མགའ་རྫོང་ཁག་) 10. มณฑลพุนาคา
(པུ་ན་ཁ་རྫོང་ཁག་)
11. มณฑลซัมดรุปจุงการ์ (བསམ་པ་གུ་བ་ལུ་རྫོང་ཁག་) 12. มณฑลซัมซี (བསམ་པ་རྩ་རྫོང་ཁག་)
13. มณฑลซาร์ปิง (གཤམ་རྩ་རྫོང་ཁག་) 14. มณฑลทิมพู
(བཅིམ་ཡུ་རྫོང་ཁག་)
15. มณฑลตาชีกัง (བཀ་ཤིམ་ཁག་) 16. เขตดาชิ
ยังต์ซี (གཡང་པ་རྩ་རྫོང་ཁག་)
17. มณฑลตงซา (ཀརྱ་རྫོང་ཁག་) 18. มณฑลชี่ริง
(རྩ་རྫོང་ཁག་)
19. มณฑลวังดีโพตริง (བརྩ་རྫོང་ཁག་) 20. มณฑลเซมกั๋ง
(གཤམ་པ་རྩ་རྫོང་ཁག་)

ประชากร

ภูฏานมีประชากร ประมาณ 794,000 คน (ข้อมูลปี 2559 ประกอบด้วยชน 3 เชื้อชาติ คือ

1. Sharchops (ชนพื้นเมืองดั้งเดิมส่วนใหญ่ อยู่ในภาคตะวันออก
2. Ngalops (ชนเชื้อสายทิเบต อยู่ทางภาคตะวันตก
3. Lhotshams (ชนเชื้อสายเนปาล อยู่ทางใต้

และประชากรของภูฏานแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ คือ กลุ่มดรุคปาส (Drukpas) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเชื้อสายทิเบต กับกลุ่มซังลา มีจำนวนมากที่สุด โดยแยกกลุ่มจากภาษาถิ่นที่ใช้กันอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศ

2. กลุ่มชาวเนปาลอพยพ ซึ่งอยู่ทางตอนใต้

ปัจจุบันรัฐบาลภูฏานพยายามผลักดันให้ประชากรกลุ่มนี้กลับไปยังถิ่นฐานเดิมคือประเทศเนปาล นอกจากชนกลุ่มใหญ่ทั้งสองกลุ่ม ภูฏานยังมีชนกลุ่มน้อยอีกประมาณร้อยละ 13 เป็นชาวทิเบต ลิกซิมและอินเดีย⁵

ภาษา

ภาษาราชการของภูฏาน คือ ภาษาซองคา (Dzongkha) เดิมเป็นภาษาถิ่นที่ใช้กันในแถบตะวันตกของภูฏาน ภายหลังได้กลายเป็นภาษาประจำชาติ ในโรงเรียนมีการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ

⁵ เพิ่งอ้าง

ดังนั้น ชาวภูฏานจึงรู้ภาษาอังกฤษและใช้สื่อสารได้ ชาวภูฏานในแต่ละภูมิภาคมีภาษาพูดต่างกัน เช่น คนที่อยู่ทางภาคตะวันออกพูดภาษา Shar chop ส่วนทางใต้ที่มีพลเมืองเชื้อสายเนปาลพูดภาษาเนปาลี และในตอนกลางของประเทศ ตามหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่อยู่ห่างไกลเมืองใช้ภาษาในท้องถิ่นสื่อสารกัน ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษากลางที่ใช้ได้กับคนภูฏานทุกภูมิภาค⁶

ภูมิอากาศ

เนื่องจากภูฏานเป็นประเทศเล็ก สภาพอากาศทั่วประเทศจึงไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก โดยมากเป็นแบบกึ่งร้อน มีฝนตกชุก ยกเว้นทางตอนเหนือซึ่งเป็นบริเวณเทือกเขาสูง มีอากาศหนาวเย็นมาก บนยอดเขามีหิมะปกคลุมเกือบตลอดปี บริเวณนี้อุณหภูมิเฉลี่ยติดลบถึง 10 องศาเซลเซียส (หน้าร้อน ตอนกลางวันอุณหภูมิประมาณ 15 - 25 องศาเซลเซียส ตอนกลางคืน อุณหภูมิเฉลี่ย 10 - 15 องศาเซลเซียส ภูฏานเป็นประเทศเดียวในเทือกเขาหิมาลัยที่มีฤดูมรสุม (มิถุนายน - กันยายน ในระหว่างฤดูมรสุมจะมีฝนตกทุกคืน ในตอนกลางวันถ้าฝนไม่ตกจะมีเมฆมาก และก่อนเมฆลอยต่ำปิดบังยอดเขาและภูมิประเทศรอบ ๆ

ประเทศภูฏาน มี 4 ฤดู คือ

ฤดูใบไม้ผลิ อยู่ในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม อากาศอบอุ่นและอาจมีฝนประปราย

ฤดูร้อน หรือฤดูมรสุม อยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน - สิงหาคม ช่วงนี้จะมีพายุฝน ฝนตกชุกตามเทือกเขาจะเขียวชอุ่ม

ฤดูใบไม้ร่วง อยู่ในช่วงเดือนกันยายน - พฤศจิกายน ช่วงนี้อากาศจะเย็น ท้องฟ้าแจ่มใส ปลอดภัยจากเมฆหมอกและเมฆฝน เหมาะกับการเดินเขา

ฤดูหนาว จะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์ อากาศจะเย็นจัด ตอนกลางคืนและรุ่งเช้า มักจะมีหมอกหนามาก บางครั้งในช่วงเดือนมกราคมอาจมีหิมะตกในเมือง⁷

2. ความเป็นมาของราชอาณาจักรภูฏาน

นักโบราณคดีเชื่อกันว่าบริเวณที่เป็นประเทศภูฏานในปัจจุบันมีผู้คนอาศัยอยู่มาตั้งแต่ 2000 ปี ก่อนคริสต์ศักราช สืบเนื่องจากการที่นักโบราณคดีขุดค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้โบราณที่ทำจากหินในบริเวณนี้

แต่เดิมภูฏานเป็นประเทศที่รู้จักกันในหลากหลายชื่อ ประกอบไปด้วย โหลจง (Lho Jong) มีความหมายว่า “หุบเขาแดนใต้” โหลมอนคาชิ (Lho Mon kha Shi) มีความหมายว่า “ประเทศโดดเดี่ยวแดนใต้ที่เข้าถึงได้ทั้ง 4 ทาง” โหลจงเม็นจง (Lho Jong Men Jong) มีความหมายว่า “หุบเขาสมุนไพรแดนใต้” และโหลมอนเซ็นเด็นจง (Lho Mon Tsenden Jong) มีความหมายว่า “หุบเขาโดดเดี่ยวแดนใต้ที่ซึ่งไม้จันทน์

⁶ เพิ่งอ้าง

⁷ เพิ่งอ้าง

งอกงาม” โดยคำว่า “มอน” เป็นคำที่ชาวทิเบตใช้อ้างถึงคนผิวเหลือง ที่ไม่ได้นับถือพุทธศาสนา อาศัยอยู่ทางทิศใต้ของเทือกเขาหิมาลัย⁸

จนกระทั่งศตวรรษที่ 17 ภูฏานกลายเป็นที่รู้จักในชื่อ ดรุค ยูล (Druk Yul) หรือแผ่นดินของดรุคปาส (Drukpas) ชื่อที่หมายถึง ดรุคปา (Drukpa) นิกายหนึ่งของศาสนาพุทธ⁹

ก่อนที่ศาสนาพุทธจะมีการเผยแพร่ในภูฏานลัทธิบอนเป็นความเชื่อที่แพร่หลายภูฏานอย่างมากมาก่อน จนกระทั่งศาสนาพุทธเริ่มเมื่อราวศตวรรษที่ 7 พระเจ้าชอนซันกัมโป กษัตริย์ทิเบต เป็นผู้นำเอาศาสนาพุทธเข้ามาเผยแพร่ในภูฏานและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยมี กูรูริมโปเช เป็นผู้นำสงฆ์ และเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในนามของพระพุทธเจ้าองค์ที่ 2¹⁰

ศตวรรษที่ 17 ชับดรุง นาวาง นัมเกล ได้รับรวบรวมกำลังพลปราบปราม 3 ผู้รุกรานชาวทิเบตจนสามารถสถาปนาระบบกฎหมายและระบบการปกครองขึ้น แต่ภายหลังจากที่ผ่านเสียชีวิตระบบต่าง ๆ ที่ถูกสถาปนาขึ้นก็ทรุดโทรมลงด้วยภาวะสงครามและสงครามการเมืองระหว่างผู้ปกครองชาวพื้นเมือง จนกระทั่งอูเก็น วังชุก ผู้ปกครองจากหัวเมืองสามารถเข้าควบคุมความวุ่นวายได้สำเร็จ และด้วยการสนับสนุนของประชาชน จึงได้สถาปนาตัวเองเป็นสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งราชอาณาจักรภูฏานพระองค์แรก (Druk Gyalpo)

การเมืองการปกครอง

ราชอาณาจักรภูฏานปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เรียกว่าสมเด็จพระราชาธิบดี โดยสมเด็จพระราชาธิบดีองค์ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก (His Majesty King Jigme Khesar Namgyel Wangchuck)

หากจะแบ่งช่วงเวลาของรูปแบบการเมืองการปกครองภูฏาน เราสามารถแบ่งรูปแบบการเมืองการปกครองของภูฏานได้เป็น 3 ช่วง คือ

1. สมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยมีสมเด็จพระราชาธิบดีเป็นทั้งประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาล (พ.ศ. 2451 – พ.ศ. 2540)
2. สมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยมีหัวหน้ารัฐบาลและสภาคณะมนตรีบริหารประเทศ (พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2551) สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเก วังชุก (Jigme Singye Wangchuck) ทรงเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการแผ่นดินให้มีหัวหน้ารัฐบาลและสภาคณะมนตรีขึ้นบริหารประเทศ ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการเมืองภูฏาน ถือเป็นการกระจายอำนาจการปกครองและลดการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่พระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวและไม่ทรงดำรงตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลอีกต่อไป

- นายกรัฐมนตรีหรือหัวหน้ารัฐบาลคือผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานสภาคณะมนตรี (Chairman of the Council of Ministers) ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกสภาคณะมนตรี (เทียบเท่าคณะรัฐมนตรี) ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 10 คน และมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดลำดับ 1 - 5 จะสลับหมุนเวียนกันขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและประธานสภาคณะมนตรีวาระละ 1 ปี

3. การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (ตั้งแต่ปี 2551)

⁸ อ่างแล้ว , ประวัติประเทศภูฏาน

⁹ เพิ่งอ่าง

¹⁰ เพิ่งอ่าง

- เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2548 สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก (สมเด็จพระราชาธิบดีองค์ที่ 4 ได้ประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครองของภูฏานจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ ต่อมาเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ทรงประกาศสละราชสมบัติให้แก่กุฎราชกุมารจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาธิบดีองค์ที่ 5 แห่งราชวงศ์วังชุก ซึ่งเร็วขึ้นจากเดิม 2 ปี เนื่องจากทรงเห็นว่าภูฏานอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านระบอบการปกครองของประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกุฎราชกุมาร ๑ จะต้องเรียนรู้ประสบการณ์ที่แท้จริงในการปกครองประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในฐานะองค์พระประมุข

- การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแบบค่อยเป็นค่อยไปของภูฏานเกิดขึ้นเนื่องจากภูฏานจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโลกและปัญหาท้าทายใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าชาวภูฏานไม่ค่อยเต็มใจที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเห็นว่าการปกครองแบบเดิมภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ประชาชนก็มีความสุขได้อยู่แล้ว แต่เมื่อพระราชาธิบดีองค์ที่ 4 ได้ออกมาชี้แจงว่าการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่ประเทศสงบและประชาชนมีความสุข ย่อมจะได้ผลดีกว่าในช่วงที่ประเทศประสบปัญหา เนื่องจากจะได้มีเวลาปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ ชาวภูฏานจึงเริ่มยอมรับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้

- รัฐธรรมนูญฉบับแรกของภูฏานได้ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นปีที่ครบรอบ 100 ปี ของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของภูฏาน รัฐธรรมนูญกำหนดอำนาจหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ และอำนาจบริหารประเทศของคณะรัฐมนตรี โดยให้มีระบบรัฐสภาที่มี 2 พรรคการเมืองสำคัญ

การเลือกตั้งครั้งที่ 1

- การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ภูฏานได้จัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกของประเทศจำนวน 20 คน เพื่อดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกรวม 25 คน (20 คนมาจากการเลือกตั้งและอีก 5 คนมาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2551 ภูฏานได้จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประเทศซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของภูฏาน ส่งผลให้ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของภูฏานที่อายุยาวนานมากกว่า 100 ปีสิ้นสุดลง และเปลี่ยนเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญซึ่งการเลือกตั้งในครั้งนี้มีผู้มาใช้สิทธิถึงร้อยละ 79.4 จากจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหมด 318,465 คน

- ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประเทศ ปรากฏว่าพรรค Bhutan United Party หรือชื่อในภาษาภูฏานว่า Druk Phuensum Tshogpa (DPT) นำโดยเลียนเซน จิกมี วาย ทินเลย์ (Lyonchoen Jigmi Y. Thinley) ชนะการเลือกตั้งใน 45 เขต (จากทั้งหมด 47 เขต ด้วยคะแนนเสียงเหนือพรรค People's Democratic Party (PDP) ส่งผลให้พรรค DPT ชนะการเลือกตั้งอย่างเด็ดขาด ได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล (แม้แต่ เลียนโป ซังเก เงดูป (Lyonpo Sangay Ngedup)

ผู้นำพรรค PDP ก็มีได้รับเลือกตั้ง และพรรค PDP เป็นพรรคฝ่ายค้าน (ภูฏานมีพรรคการเมืองเพียง 2 พรรคเท่านั้น)

- นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2551 เลียนเซน จิกมี วาย ทินเลย์ ได้เข้าสาบานตนต่อสมเด็จพระราชาธิบดีองค์ที่ 5 แห่งภูฏาน เพื่อรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของภูฏาน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง และต่อมา เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2551 คณะรัฐมนตรีภูฏานจำนวน 10 คน ได้สาบานตนเข้ารับตำแหน่งเช่นกัน

- เลียนเซน จิกมี วาย ทินเลย์ เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีมหาดไทย และวัฒนธรรม และรัฐมนตรีต่างประเทศของภูฏาน และเป็นข้าราชการที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของชาวภูฏาน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติ หรือ Gross National Happiness (GNH) ของสมเด็จพระราชาธิบดีองค์ที่ 4 แห่งภูฏาน และเป็นแกนนำสำคัญในการเผยแพร่ทฤษฎี GNH โดยมีนโยบายที่จะนำหลัก GNH มาใช้ในการบริหารประเทศ¹¹

การเลือกตั้งครั้งที่ 2

ภูฏานจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 2 ขึ้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 โดยพรรคที่ชนะการเลือกตั้งคือพรรคประชาธิปไตยประชาชน (PDP นำโดย เซอริง ต็อบเกย์ ได้รับชัยชนะด้วยคะแนน 32 จาก 47 ที่นั่ง

โดยมีชัยชนะเหนือพรรคสันติภาพและความรุ่งเรืองของภูฏาน (PDP) ที่ได้ที่นั่ง 15 ที่นั่ง และมีผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนร้อยละ 66.23 ทำให้ นายเซอริง ต็อบเกย์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่วน จิกมี ทินเลย์ พรรคสหภูฏาน เป็นฝ่ายค้านในรัฐบาล ต็อบเกย์

การเลือกตั้งครั้งที่ 3

ภูฏานจัดให้มีการเลือกตั้งครั้งที่สามขึ้นใน พ.ศ. 2561 ผลอย่างเป็นทางการที่ประกาศเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 ปรากฏว่าพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (Druk Nyamrup Tshogpa (DNT เป็นพรรคที่ชนะการเลือกตั้งและมีชัยชนะเหนือพรรครัฐบาลเดิมอย่างพรรค People's Democratic Party (PDP) โดยได้จำนวนสมาชิกสภาถึง 30 ที่นั่ง จากจำนวนผู้มีออกไปใช้สิทธิสูงถึง 313,473 คน คิดเป็นร้อยละ 71 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ ทำให้ นายโลเต เซอริง (H.E. Lyonchhen (Dr.) Lotay Tshering) ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

¹¹ อ้างแล้ว , ข้อมูลราชอาณาจักรภูฏาน

พระราชประวัติสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก



วันพระราชสมภพ : วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523
ทรงเป็นพระราชโอรสใน สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก
และสมเด็จพระราชินี อาชิ เซอริง ยางدن วังชุก

การศึกษา : ระดับมัธยมศึกษาที่ คัชชิง อคาเดมี (Cushing Academy)

ระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยวีดัน (Wheaton College)
 ระดับปริญญาโท ในสาขาการทูต (Foreign Service Programme)
 และสาขาวิชาการเมืองที่ Magdalen College School สหราชอาณาจักร

เสด็จขึ้นครองราชย์ : ทรงเข้าพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551
 โดยสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก ทรงเป็นผู้ประกอบพระราชพิธี
 นับเป็นสมเด็จพระราชาธิบดีรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์วังชุก

ชีวิตส่วนพระองค์ : ราชาภิเษกสมรสกับสมเด็จพระราชินีแห่งภูฏาน
 ทรงมีพระราชโอรส 1 พระองค์คือ เจ้าชายจิกมี นัมเกล วังชุก

ประวัตินายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรภูฏาน



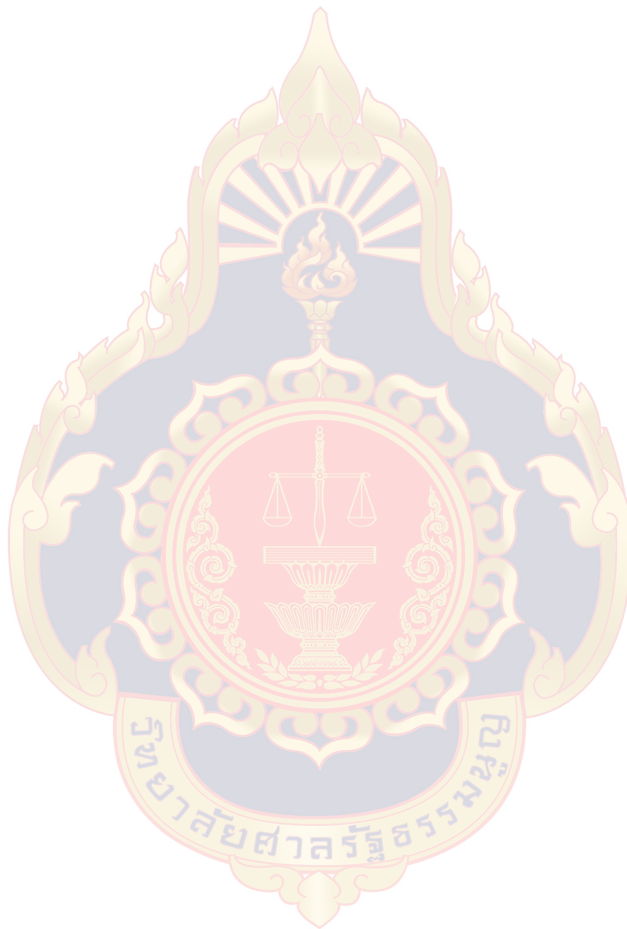
ชื่อ : โลเท เซอร์ริง

เกิด : พ.ศ. 2511

การศึกษา : จบการศึกษาปริญญาตรีแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธากา ประเทศบังกลาเทศ
วิทยาลัยการแพทย์วิสคอนซิล เกี่ยวกับระบบทางเดินปัสสาวะ

ประวัติการทำงาน : แพทย์ พ.ศ. 2544 – 2556

ปัจจุบัน : นายกรัฐมนตรี
และยังคงทำหน้าที่แพทย์นอกเวลาราชการ



โครงสร้างการปกครองของราชอาณาจักรภูฏาน



+ การแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ผู้ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ 0 การแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์แบบอื่น * ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มีสถานะเป็นสภาชั่วคราว

3. ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

ปัจจุบันสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงธากา (บังกลาเทศ มีเขตอาณาครอบคลุมภูฏาน โดยนางสาวพรรณพิมล สุวรรณพงศ์ ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทยประจำภูฏาน (ถิ่นพำนัก ณ กรุงธากา และมีกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์ไทยประจำกรุงทิมพู คือ Dasho Ugen Tshechup Dorji (พระมาตุลาของสมเด็จพระราชาธิบดี ฯ ได้รับสัญญาบัตรตราตั้งเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2546¹²

1. ความสัมพันธ์ทั่วไป ไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับภูฏาน เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ความสัมพันธ์โดยทั่วไปใกล้ชิดทั้งในระดับราชวงศ์ รัฐบาลและประชาชน โดยไทยมีฐานะเป็นประเทศผู้ให้และเป็นมิตรประเทศของภูฏาน ผ่านความช่วยเหลือด้านวิชาการในขณะที่ ภูฏานให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับไทยและชื่นชมความสำเร็จในการพัฒนาประเทศของไทย และนำประสบการณ์ของไทยไปปรับใช้ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ภูฏานให้การสนับสนุนไทยในเวทีระหว่างประเทศ ด้วยดีเสมอมา¹³

ปัจจุบัน นางอรุณรุ่ง โพธิ์ทอง ฮัมฟรีย์ส ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทยประจำภูฏาน โดยมีถิ่นพำนัก ณ กรุงธากา นอกจากนี้รัฐบาลไทยยังได้แต่งตั้ง ดาโช อุเจน เซชัป ดอร์จี (Dasho Ugen Tshechup Dorji ดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์ไทย ณ กรุงทิมพู¹⁴

โครงการในพระราชดำรินสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (พระอิสริยยศในขณะนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ดำเนินโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในภูฏาน 3 โรงเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และขยายเพิ่มเติมเป็น 6 โรงเรียนในปี พ.ศ. 2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมศักยภาพของโรงเรียนในการผลิตอาหารแปรรูปและทำการเกษตรในโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนภูฏาน ทั้งนี้ ระหว่างวันที่ 23 – 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 เสด็จ ฯ เยือนภูฏานเพื่อทอดพระเนตรความคืบหน้าโครงการ ฯ ในโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ได้แก่¹⁵

1. โรงเรียนวานาคา ระดับอนุบาลและประถมศึกษา เมืองพาโร ซึ่งนำความรู้ที่ศึกษาจากประเทศไทยไปทำโรงเพาะเห็ดเพิ่มเติม และได้นำเงินงบประมาณที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพระราชดำริ ฯ มาจัดสร้างเป็นโรงแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตการเกษตรของโรงเรียน

2. โรงเรียนวังบามา เซ็นทรัล กรุงทิมพู เข้าร่วมโครงการในพระราชดำริ เมื่อปี พ.ศ. 2555 เพื่อดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยแปลงผักเรือนกระจก คอกสุกร นอกจากนี้ โรงเรียนได้วางแผนทำงานอย่างเป็นระบบจนได้รับรางวัล Best School Agricultural Award ของรัฐบาล ภูฏาน

¹² ราชอาณาจักรภูฏาน , กองเอเชียใต้และเอเชียกลาง กรมเอเชียใต้ , (เอกสารอัดสำเนา

¹³ เฟิ่งอ๋าง

¹⁴ เฟิ่งอ๋าง

¹⁵ เฟิ่งอ๋าง

3. โรงเรียนซิมเท็งกัง เซนทรัล เมืองวังดี โพตริง ซึ่งดำเนินโครงการด้านอาหารกลางวันได้อย่างประสบความสำเร็จ เนื่องจากสามารถสร้างผลผลิตได้มากกว่าปีละ 1,000 กิโลกรัม สร้างรายได้มากกว่า 40,000 ฟิลิปปิน (ประมาณ 21,200 บาท)

การเยือนที่สำคัญ¹⁶

ฝ่ายไทย

การเยือนระดับราชวงศ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ (เมื่อครั้งยังดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

วันที่ 23 – 26 มิถุนายน 2534 เสด็จ ฯ เยือนภูฏานอย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะของสมเด็จพระราชาธิบดีองค์ที่ 4 แห่งราชอาณาจักรภูฏาน

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วันที่ 23 – 26 พฤษภาคม 2559 เสด็จ ฯ เยือนภูฏานอย่างเป็นทางการตามคำกราบบังคมทูลเชิญของรัฐบาลภูฏาน

สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

วันที่ 18 – 27 มิถุนายน 2550 เสด็จเยือนภูฏานอย่างเป็นทางการตามคำทูลเชิญของสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งราชอาณาจักรภูฏาน

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

เมื่อเดือนพฤษภาคม 2531 เสด็จเยือนภูฏานเป็นการส่วนพระองค์

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี

ระหว่างวันที่ 3 – 6 มีนาคม 2559 เสด็จเยือนภูฏานเป็นการส่วนพระองค์

การเยือนระดับรัฐบาล

นายกรัฐมนตรี

ระหว่างวันที่ 19 - 20 กรกฎาคม 2561 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เยือนภูฏาน

ระหว่างวันที่ 4 – 5 มิถุนายน 2558 นายทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เยือนภูฏาน

¹⁶ เฟิ่งอ่าง

รอนายกรัฐมนตรี

วันที่ 12 – 16 เมษายน 2556 นายยุคล ลิ้มแหลมทอง รอนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เยือนภูฏาน

วันที่ 7 -10 ธันวาคม 2559 พลเอก ณะศักดิ์ ปุณณิศา รอนายกรัฐมนตรี เยือนภูฏาน เพื่อเป็นประธานร่วมในพิธีเปิดงานนิทรรศการภาพถ่ายเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช สายสัมพันธ์ไทย : ภูฏาน

วันที่ 8 -11 มิถุนายน 2560 พลเอก ณะศักดิ์ ปุณณิศา รอนายกรัฐมนตรี เยือนภูฏาน เพื่อเป็นประธานร่วมในพิธีเปิดงานสานสัมพันธ์ ไทย – ภูฏาน ครั้งที่ 1

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2532 ร้อยตรี ประพาส ลิ้มปะพันธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เยือนภูฏาน เพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต

วันที่ 14 -16 พฤศจิกายน 2559 นายดอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เยือนภูฏาน เพื่อเข้าร่วมโครงการเฉลิมฉลอง 25 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย – ภูฏาน

ฝ่ายภูฏาน

การเยือนระดับราชวงศ์

สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก แห่งราชอาณาจักรภูฏาน

(เมื่อครั้งทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นมกุฎราชกุมารแห่งราชอาณาจักรภูฏาน

วันที่ 14 – 22 มีนาคม 2546 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยเป็นการส่วนพระองค์เพื่อทอดพระเนตรโครงการหลวงที่จังหวัดเชียงใหม่ และเข้าเฝ้า ฯ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และรับพระราชทานเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์

วันที่ 11 -20 มิถุนายน 2549 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเพื่อทรงร่วมฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และได้เข้าเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

วันที่ 24 – 26 พฤศจิกายน 2549 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยเพื่อเข้าร่วมงานพืชสวนโลก จังหวัดเชียงใหม่ และเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2549 รับพระราชทานเลี้ยงพระกระยาหารค่ำจากสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

การเสด็จเยือนภายหลังจากที่ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก แห่งราชอาณาจักรภูฏาน

วันที่ 13 – 30 พฤศจิกายน 2554 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยเป็นการส่วนพระองค์พร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีเจตซุน เพมา วังชุก และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรี เข้าเฝ้า ฯ และถวายเลี้ยงพระกระยาหารกลางวัน เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2554

วันที่ 4 -19 สิงหาคม 2555 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยเป็นการส่วนพระองค์พร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีเจตซุน เพมา วังชุก

วันที่ 22 เมษายน – 7 พฤษภาคม 2557 เสด็จ ฯ เป็นการส่วนพระองค์ผ่านประเทศไทยพร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีเจตซุน เพมา วังชุก และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เข้าเฝ้า ฯ และถวายเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2557

วันที่ 23 สิงหาคม – 7 กันยายน 2557 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยเป็นการส่วนพระองค์

วันที่ 26 มีนาคม 2558 เสด็จ ฯ ผ่านประเทศไทยเพื่อเยือนสิงคโปร์เพื่อเสด็จ ฯ เข้าร่วมพิธีศพนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ และประทับที่ประเทศไทย ระหว่างวันที่ 30 – 31 มีนาคม 2558

วันที่ 15 - 17 ตุลาคม 2559 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยพร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีเจตซุน เพมา วังชุก เพื่อถวายราชสักการะพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมหาราชวัง และลงพระนามาภิไธยแสดงความอาลัย ณ ศาลาว่าการพระราชวัง ในวันที่ 16 ตุลาคม 2559

วันที่ 21 – 27 มีนาคม 2560 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยพร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีเจตซุน เพมา วังชุก เป็นการส่วนพระองค์

วันที่ 25 – 28 ตุลาคม 2560 เสด็จ ฯ เยือนประเทศไทยพร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีเจตซุน เพมา วังชุก เพื่อเข้าร่วมงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

การเยือนระดับรัฐบาล

นายกรัฐมนตรี

เดือนกรกฎาคม 2541 เลียนโป จิมี่ วาย ทินเล่ย์ นายกรัฐมนตรี ในฐานะแขกของกระทรวงการต่างประเทศ เยือนประเทศไทย

วันที่ 29 – 31 กรกฎาคม 2547 เลียนโป จิมี่ วาย ทินเล่ย์ นายกรัฐมนตรี และเลียนโป กานดู วังชุก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เยือนประเทศไทย เพื่อเข้าร่วมการประชุมสุดยอดความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาวิชาการและเศรษฐกิจ ครั้งที่ 1 ณ กรุงเทพฯ ฯ

วันที่ 30 กันยายน 2551 เลียนเซน จิกมี วาย ทินเล่ย์ นายกรัฐมนตรี เยือนประเทศไทยเพื่อเข้าถวายพวงมาลาหน้าพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ระหว่างแวะพักเปลี่ยนเครื่องบินที่ไทยเพื่อเดินทางไปร่วมประชุมสมัชชาสหประชาชาติ

วันที่ 18 ตุลาคม 2553 เลียนโป คินซาง ดอร์จิ อดีตนายกรัฐมนตรี เยือนประเทศไทย ในฐานะผู้แทนพิเศษของนายกรัฐมนตรีภูฏานเพื่อบรรยายในหัวข้อ “Sustainable Development through Gross National Happiness (GNH)” ในงาน “Thailand Sustainable Development Symposium” ซึ่งจัดขึ้นในโอกาสครบรอบ 96 ปี ของ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

วันที่ 22 – 24 พฤษภาคม 2554 เลียนเซ จิกมี วาย ทินเล่ย์ นายกรัฐมนตรี เยือนประเทศไทย เพื่อเข้าร่วมการประชุมประจำปีคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (เอสแคป สมัยที่ 67 ณ กรุงเทพฯ ฯ

วันที่ 16 – 18 พฤษภาคม 2555 เลียนเซน จิกมี วาย ทินเล่ย์ นายกรัฐมนตรี เยือนประเทศไทย ตามคำเชิญของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เพื่อกล่าวปฐกถาพิเศษเรื่อง “ภูฏาน : การพัฒนาประเทศที่มุ่งมั่นเน้นความสุขมวลรวมประชาชาติ” ณ จังหวัดนนทบุรี

วันที่ 19 – 20 พฤษภาคม 2556 เลียนโป คินซาง ดอร์จิ อธิบดีนายกรัฐมนตรียูเอ็น ประเทศไทยในฐานะผู้แทนพิเศษของนายกรัฐมนตรียูเอ็น เพื่อเข้าร่วมการประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแ่งภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก ครั้งที่ 2 ณ จังหวัดเชียงใหม่

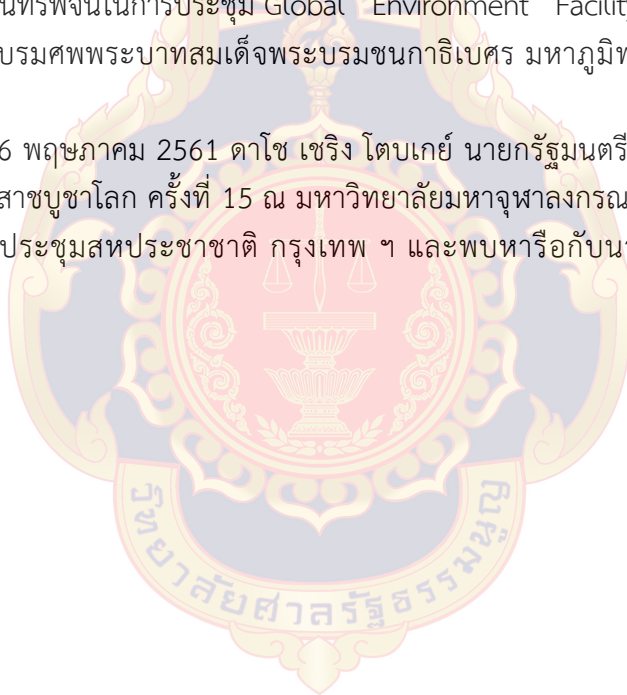
วันที่ 13 – 17 พฤศจิกายน 2556 เลียนเซน เซริง โตบเกย์ นายกรัฐมนตรียูเอ็น ประเทศไทยอย่างเป็นทางการ และเข้าร่วมประชุม Bangkok Dialogue on the Rule of Law : investing in the rule of Law , Justice , and Security for the Post – 2015 development Agenda

วันที่ 6 – 10 สิงหาคม 2557 เลียนเซน เซริง โตบเกย์ นายกรัฐมนตรียูเอ็น ประเทศไทยอย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นประธานการประชุมประจำปีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสังคมแห่งสหประชาชาติ สำหรับเอเชียและแปซิฟิก (เอสแคป สมัยที่ 70 และมีโอกาสได้เข้าพบหารือกับพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2557

วันที่ 8 -10 ตุลาคม 2559 ดาโซ เซริง โตบเกย์ นายกรัฐมนตรียูเอ็น ประเทศไทย เพื่อเข้าร่วมการประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue : ACD ครั้งที่ 2 และได้พบหารือทวิภาคีกับพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559

เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560 ดาโซ เซริง โตบเกย์ นายกรัฐมนตรียูเอ็น เดินทางแวะผ่านประเทศไทย เพื่อเดินทางไปร่วมกล่าวสุนทรพจน์ในการประชุม Global Environment Facility (GEF ที่กรุงปารีส และได้ถวายราชสักการะพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

วันที่ 24 – 26 พฤษภาคม 2561 ดาโซ เซริง โตบเกย์ นายกรัฐมนตรียูเอ็น เดินทางเยือนประเทศไทย เพื่อร่วมงานวันวิสาขบูชาโลก ครั้งที่ 15 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ ฯ และพบหารือกับนายกรัฐมนตรีในวันที่ 25 พฤษภาคม 2561



ความสัมพันธ์กับศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย



คณะผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลฎีกา เยี่ยมชมและศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษ จรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ และบรรยายเกี่ยวกับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ แก่คณะผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลฎีกา ในโอกาสเข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์¹⁷

การค้าและการลงทุน

ไทยกับภูฏานมีการหารือทวิภาคีระดับปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (Bilateral Consultations) ครั้งแรกในเดือนมีนาคม 2556 และภูฏานเป็นเจ้าภาพการประชุมหารือทวิภาคี ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 17 – 19 เมษายน พ.ศ. 2557 ณ กรุงทิมพู¹⁸ โดยล่าสุด ภูฏานได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม JTC ไทย – ภูฏาน ครั้งที่ 1 ณ กรุงทิมพู เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2559 และการประชุม ฯ ครั้งที่ 2 มีขึ้นที่กรุงเทพฯ ฯ ระหว่างวันที่ 30 – 31 สิงหาคม พ.ศ. 2560 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานร่วมกับรัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจ ภูฏาน

การค้าและการลงทุน มูลค่าการค้ากับไทยในปี พ.ศ. 2560 ไทยและภูฏานมีปริมาณการค้ารวม 47.16 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 93.54 โดยคิดเป็นการส่งออก 47.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การนำเข้า 66246 ดอลลาร์สหรัฐ โดยไทยได้เปรียบดุลการค้า 47.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐ¹⁹

¹⁷ ข่าวศาลรัฐธรรมนูญ , http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_news.php?nid=979&filename=index

¹⁸ อ้างแล้ว , ข้อมูลราชอาณาจักรภูฏาน

¹⁹ อ้างแล้ว , ราชอาณาจักรภูฏาน

สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ชูและอาหารปรุงแต่ง เพอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ ในขณะที่สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทย ได้แก่ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เคมีภัณฑ์ สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์²⁰

ไทยและภูฏานได้ร่วมลงนามในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจ ไทย - ภูฏาน เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ครอบคลุมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน การอำนวยความสะดวกทางการค้า การท่องเที่ยว การก่อสร้าง สุขภาพ การรักษาพยาบาล การศึกษา พลังงาน โลจิสติกส์ และการพัฒนา SMEs รวมทั้งระบุถึงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Committee : JTC) เพื่อทบทวนการดำเนินการตามความตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งพิจารณาแนวทางการขยายการค้าและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างกันระหว่างกัน²¹

ภูฏานมีศักยภาพที่นักท่องเที่ยวไทยสามารถไปลงทุนได้ใน 2 สาขา คือ การก่อสร้างและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อาทิ ถนน และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ซึ่งไทยสามารถเข้าไปร่วมพัฒนาด้านนี้ได้ และในปัจจุบันมีโครงการลงทุนด้านการโรงแรมของไทยในภูฏาน (Haven Resort Paro) และบริษัท D2 ภายใต้เครือดุสิตธานีมีข้อตกลงที่จะเข้าไปบริหารโรงแรม D2 ที่กรุงทิมพู ซึ่งภาคเอกชนภูฏานเป็นเจ้าของกิจการ และมีกำหนดเปิดบริการในปี พ.ศ. 2560²²

ภูฏานมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากมีความสวยงามตามธรรมชาติและได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจากยุโรปและอเมริกาที่นิยมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ (eco - tourism) ซึ่งนักท่องเที่ยวไทยมีโอกาสที่จะเข้าไปลงทุนในธุรกิจด้านการโรงแรมที่พักตากอากาศขนาดกลาง ธุรกิจสปา และร้านอาหารไทย เพื่อบริการนักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้ อย่างไรก็ตามปัจจุบันภูฏานยังมีข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากเพราะจำนวนเที่ยวบินที่ยังมีไม่มากและที่พักที่ได้มาตรฐานยังไม่เพียงพอ²³

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ไทยและภูฏานมีการแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมอยู่เสมอ อาทิ การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ (พระทันตธาตุ จากภูฏานมาประดิษฐานในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวระหว่างวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2555 การสร้างพระพุทธรูปลีลาวดีเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ กรุงทิมพู และการอัญเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายที่ภูฏาน 3 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2554 พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2559 ตามลำดับ²⁴

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ไทยและภูฏานมีโครงการเฉลิมฉลองการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 25 ปี โดย นายดอน ปรมดีวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศนำคณะฝ่ายไทยเข้าร่วมกิจกรรมที่กรุงทิมพู โดยมีการจัดเทศกาลไทย การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยและไทยร่วมสมัย การจัดงานเลี้ยงรับรอง การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ผ่าตัดต่อกระดูกให้ชาวภูฏาน โดยการสนับสนุนของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

²⁰ อ้างแล้ว , ข้อมูลราชอาณาจักรภูฏาน

²¹ เฟิ่งอ้าง

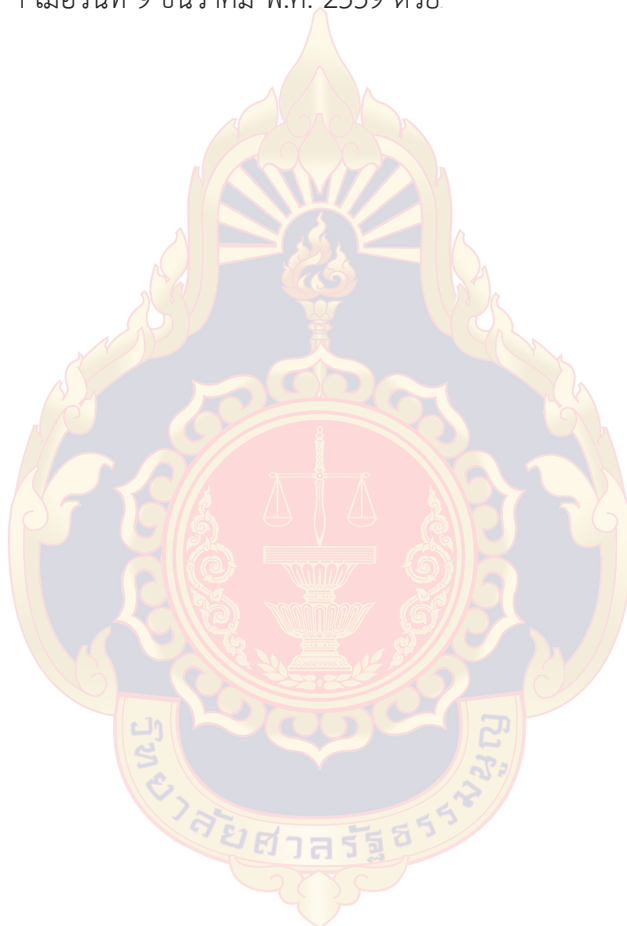
²² เฟิ่งอ้าง

²³ เฟิ่งอ้าง

²⁴ อ้างแล้ว , ราชอาณาจักรภูฏาน

มูลนิธิศาลาเฉลิมกรุง และโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์กรมหาชน ซึ่งมีเจ้าหญิงซิมิ ยังซอม วังซุก พระเชษฐภคินี ในสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งราชอาณาจักรภูฏานเสด็จร่วมกิจกรรมเทศกาลไทยและงานเลี้ยงรับรองด้วย²⁵

ระหว่างวันที่ 7 – 10 ธันวาคม พ.ศ. 2559 พลเอก ณะศักดิ์ ปภีมาประกัร รองนายกรัฐมนตรี พร้อมด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และคณะจากกระทรวงวัฒนธรรม เดินทางเยือนภูฏานเพื่อเข้าร่วมพิธีเปิดงานนิทรรศการภาพถ่ายเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร : สานสัมพันธ์ไทย – ภูฏาน (The Royal Thai – Bhutanese Photo Exhibition as a tribute to HM King Bhumibol Adulyadej โดยเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เจ้าหญิงซิมิ ยังซอม วังซุก พระเชษฐภคินี ในสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งราชอาณาจักรภูฏานเสด็จเป็นผู้แทนสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งราชอาณาจักรภูฏาน เพื่อร่วมในพิธีดังกล่าว โอกาสนี้ สมเด็จพระราชาธิบดีแห่งราชอาณาจักรภูฏานทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รองนายกรัฐมนตรี ฯ เข้าเฝ้า ฯ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ด้วย²⁶



²⁵ เฟิ่งอ๋าง

²⁶ เฟิ่งอ๋าง

4. ระบบตุลาการของราชอาณาจักรภูฏาน

ความเป็นมาของระบบกฎหมาย (HISTORICAL BACKGROUND)

ระบบกฎหมายของภูฏานเป็นวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนานอย่าง โดยมีรากฐานจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เรียกว่าประมวลกฎหมาย Zhabdrung Ngawang Namgyal ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปกครองอย่างมีรูปแบบครั้งแรกของภูฏาน นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 17

ภูฏานมีประมวลกฎหมายฉบับสมบูรณ์ฉบับแรกรู้จักกันในชื่อ Thrimzhung Chhenmo หรือกฎหมายสูงสุด ถูกตราขึ้นโดยรัฐสภาในช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระราชาธิบดี จิกมี ดอร์จี วังชุก (Jigme Dorji Wangchuck)

กฎหมายของภูฏานมีการปรับปรุงเรื่อยมาจนถึงในรัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงให้ความสำคัญกับกฎหมายเป็นอย่างมาก ด้วยทรงเชื่อว่ากฎหมายเป็นรากฐานของความสงบสุขในสังคม การพัฒนาระบบกฎหมายของภูฏานที่พัฒนาไปจึงเป็นการสะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณีของการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย โดยมุ่งการรักษากระบวนกฎหมายภายใต้หลักนิติธรรม อำนาวยุติธรรมให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีอิสระ โดยปราศจากความเกรงกลัว การเอนเอียง และไม่ล่าช้าจนเกินควร สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงความยุติธรรมให้มากขึ้น

ความเป็นอิสระของสถาบันตุลาการ

- (1) การแบ่งแยกอำนาจ โดยแบ่งเป็น ศาลฎีกา ศาลสูง ศาลมณฑล ศาลเขต ซึ่งแต่ละศาลจะไม่แทรกแซงซึ่งกันและกัน
- (2) ศาลแต่ละศาลมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด
- (3) ศาลแต่ละศาลมีอาคารที่ทำการที่โดดเด่น

อำนาจศาล (JURISDICTION)

ศาลยุติธรรม (The Royal Court of Justice) ประกอบด้วยศาลฎีกา ศาลสูง ศาลมณฑล ศาลเขต และยังมีศาลอื่น ๆ ที่สามารถถูกจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งคราวได้โดยอำนาจของสมเด็จพระราชาธิบดี ตามคำแนะนำของคณะกรรมการตุลาการแห่งชาติ โดยศาลที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพิ่มเติมขึ้นจะมีขึ้นในมณฑลและเขต และจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนงานที่รับผิดชอบ

ศาลฎีกา

มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการฎีกา และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายเฉพาะ แต่หากคดีใดมีปัญหาสำคัญไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย ประธานศาลฎีกาเห็นว่าควรให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้นำปัญหาดังกล่าว เข้าสู่การวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา

ศาลฎีกามีหน้าที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญและมีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ



องค์ประกอบของศาลฎีกา

ประกอบด้วยผู้พิพากษา จำนวน 5 คน ดังต่อไปนี้

- (1) ประธานศาลฎีกา 1 คน มาจากผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
- (2) ผู้พิพากษาศาลฎีกา 4 คน มาจากผู้พิพากษาศาลสูงหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย

ประธานศาลฎีกามีวาระในการดำรงตำแหน่ง 5 ปี หรืออายุไม่เกิน 65 ปี ซึ่งประธานศาลฎีกาต้องมีอายุราชการเหลืออยู่ไม่น้อยกว่า 18 เดือน เมื่อเข้ารับตำแหน่งและผู้พิพากษาศาลฎีกามีวาระการดำรงตำแหน่ง 10 ปี หรืออายุไม่เกิน 65 ปี

โดยประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาศาลฎีกาแต่งตั้งโดยสมเด็จพระราชาธิบดี ตามคำแนะนำของคณะกรรมการตุลาการแห่งชาติ

ศาลสูง (The High Court)

ศาลสูงก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1967 โดยมีองค์คณะที่แตกต่างกัน แต่ละองค์คณะจะประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า 2 คน แต่ไม่เกิน 3 คน ศาลสูงทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์คดีที่มาจากศาลมณฑล โดยมีอำนาจในการพิจารณาคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลมณฑล

ศาลสูงมีอำนาจในการพิจารณาคดีดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณาคดีเกี่ยวกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และอนุสัญญาและพันธสัญญาต่าง ๆ
- (2) ในกรณีที่อยู่เหนือเขตอำนาจศาลมณฑลและศาลเขต
- (3) ข้อพิพาทระหว่างศาลมณฑล
- (4) ข้อพิพาทของรัฐบาลและพรรคการเมือง
- (5) คดีอาญา

องค์ประกอบของศาลสูง (Justice of The High Court)

ประกอบด้วยผู้พิพากษา จำนวน 9 คน ต่อไปนี้

- (1) ประธานศาลสูง 1 คน มาจากผู้พิพากษาศาลสูงหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
- (2) ผู้พิพากษาศาลสูง 8 คน มาจากผู้พิพากษาศาลมณฑลหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย

ประธานศาลสูงและผู้พิพากษาศาลสูงมีวาระการดำรงตำแหน่ง 10 ปี หรืออายุไม่เกิน 65 ปี

โดยประธานศาลสูงและผู้พิพากษาศาลสูงแต่งตั้งโดยสมเด็จพระราชาธิบดี ตามคำแนะนำของคณะกรรมการตุลาการแห่งชาติ

ศาลมณฑล (Dzongkhag Court)

กฎหมายแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 20 มณฑล ในแต่ละมณฑลจะมีศาลประจำมณฑล 1 แห่ง ซึ่งแต่ละศาลจะมีองค์คณะผู้พิพากษา 1 คณะ แต่ในบางศาลมณฑลจะมีองค์คณะมากกว่า 1 องค์คณะ

ศาลมณฑลประกอบด้วย หัวหน้าศาลและจะมีผู้ช่วยซึ่งเป็นนักบวช (Rabjam 1 คน หรือนายทะเบียน 1 คน

ศาลมณฑลมีอำนาจพิจารณาคดีทั่วไป และทำหน้าที่อุทธรณ์คดีที่มาจากศาลเขต

ผู้พิพากษาศาลมณฑล (Judges of the Dzongkhag Court)

ศาลมณฑล (Dzongkhag) ประกอบด้วยผู้พิพากษา 1 คน หรือมีมากกว่านั้นตามจำนวนขององค์คณะ ผู้พิพากษาศาลมณฑลแต่งตั้งโดยสมเด็จพระราชาธิบดีตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกา ตามการเสนอชื่อของสภาผู้พิพากษา จากบุคคลที่จบปริญญาตรีด้านกฎหมายหรือประกาศนียบัตรด้านกฎหมายทำหน้าที่ผู้พิพากษาหรือในฐานะ Drangpon Rabjam

ศาลเขต (The Dungkhag Court)

ศาลเขตเป็นศาลชั้นต้นตามกฎหมายของภูฏาน ศาลเขตก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1978 ศาลเขตมีอำนาจเฉพาะในเขตของตน โดยศาลเขตมีผู้พิพากษาศาลเขตเป็นผู้ดูแล

ผู้พิพากษาศาลเขต (Judges of the Dungkhag Court)

ศาลเขตมีผู้พิพากษา 1 คนหรือมีมากกว่านั้นตามจำนวนขององค์คณะ ผู้พิพากษาศาลเขตได้รับการแต่งตั้งจากประธานศาลฎีกา โดยสรรหาจากบุคคลที่มีปริญญาด้านกฎหมายและประกาศนียบัตรบัณฑิตด้านกฎหมาย โดยมีเงื่อนไขว่าบุคคลดังกล่าวต้องทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนของศาลมาไม่น้อยกว่าสี่ปี หรือมากกว่าหรือประกอบอาชีพทนายความมากกว่าเจ็ดปี

อุทธรณ์ (Appeal)

ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตามหากไม่สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย การยื่นขอล่าช้าจะต้องอธิบายข้อเท็จจริงต่อศาลว่าเป็นเพราะเหตุใด ซึ่งหากคำร้องดังกล่าวศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมเหตุผลศาลสามารถให้คำร้องนั้นตกไปได้

หลังจากศาลแต่ละชั้นได้พิจารณาตัดสินคดีแล้ว คู่กรณีมีเวลา 10 วันทำการ ในการยื่นอุทธรณ์ต่อศาลชั้นสูงขึ้นไป



ศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏาน

ศาลฎีกาเป็นศาลชั้นสูงสุดในระบบกฎหมายของภูฏาน โดยมีประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ศาลฎีกามีอำนาจสูงสุดในการอุทธรณ์ คำพิพากษา คำตัดสิน หรือคำสั่งต่าง ๆ ที่มาจากศาลสูง และมีอำนาจในการทบทวนคำวินิจฉัยและคำสั่ง นอกจากนี้ศาลฎีกายังสามารถที่จะดำเนินการด้วยตัวเองหรือยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุด หรือโดยคู่พิพาท ในกรณีที่จะถอนคดีใด ๆ ที่ค้างค้างอยู่ที่ศาลสูง ซึ่งมีความเกี่ยวพันและเป็นกฎหมายที่สำคัญทั่วไปกับการตีความรัฐธรรมนูญ และสามารถถอดถอนคดีได้ด้วยตัวเอง

ศาลฎีกามีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ศาลทุกชั้นในภูฏานปฏิบัติตาม ทั้งยังทรงไว้ซึ่งอำนาจสุดท้ายในการตีความรัฐธรรมนูญ

ศาลฎีกาประกอบด้วยประธานศาลฎีกา 1 คน และผู้พิพากษา 4 คน โดยประธานศาลฎีกาจะถูกคัดเลือกจากผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือคัดเลือกจากนักนิติศาสตร์ที่มีชื่อเสียง โดยสมเด็จพระราชาธิบดี ตามคำแนะนำของคณะตุลาการแห่งชาติ

ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาได้จะต้องมีอายุราชการเหลืออยู่ไม่ต่ำกว่าสิบแปดเดือน และผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกาจะถูกคัดเลือกจากผู้พิพากษาศาลสูงหรือจากนักนิติศาสตร์ที่มีชื่อเสียง โดยสมเด็จพระราชาธิบดี ตามคำแนะนำของคณะตุลาการแห่งชาติ

ประธานศาลฎีกาจะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี หรือเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 65 ปี และผู้พิพากษาศาลฎีกาจะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 10 ปี หรือเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 65 ปี



สรุปสาระสำคัญจากการศึกษาดูงาน
ณ ศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏาน
โดย
ประธานศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏาน
Hon'ble Lyonpo Tshering Wangchuk
วันที่ 4 กรกฎาคม 2562

ฯพณฯ Hon'ble Lyonpo Tshering Wangchuk ได้ให้การต้อนรับคณะศึกษาดูงาน
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป. รุ่นที่ 7 อย่างอบอุ่น และได้เริ่มการบรรยายถึงสถาบัน
กษัตริย์ ระบบกฎหมายและกระบวนการทางกฎหมาย โดยมีหัวข้อสำคัญ ๆ ต่อไปนี้

ฯพณฯ Hon'ble Lyonpo Tshering Wangchuk ได้พูดถึงหลักนิติธรรมและประชาธิปไตย
ว่ามีเรื่องสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

- ระบบกฎหมายจะเป็นกุญแจสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน
- กฎหมายจะนำมาซึ่งระเบียบวินัยแก่ผู้คน
- การใช้กฎหมายต้องปราศจากความเกลียดชังและความชอบส่วนตัว
- กฎหมายส่งผลกระทบต่อทุกแง่มุมของชีวิต
- กฎหมายสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิและหน้าที่ของแต่ละบุคคล
- กฎหมายเป็นเหมือนอากาศที่เราหายใจ
- การออกกฎหมายบางครั้งกลายเป็นที่อยู่นอกเหนือระบบนิติบัญญัติ
- ประชาธิปไตยไม่ใช่ของขวัญจากสมเด็จพระราชาธิบดี แต่เป็นการกำหนดความรับผิดชอบ
ของประชาชนทุกคนในการปกป้องและปกป้องอธิปไตยและความเป็นอิสระของตน
- รัฐธรรมนูญไม่ใช่ของขวัญ แต่เป็นความรับผิดชอบของสมเด็จพระราชาธิบดีในการรับรองว่า
ประชาชนจะได้รับสิทธิและเสรีภาพอย่างถูกต้อง
- ไม่ว่าผู้คนจะดีเพียงใด แต่ถ้าผู้ดำเนินการไม่ดีรัฐธรรมนูญก็ไม่ดี
- การแพร่ข้อความเท็จอันตรายกว่าสิ่งที่เป็นอันตรายถึงชีวิต
- ศาลฎีกาทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญ
- พุทธศาสนาถือเป็นมรดกทางจิตวิญญาณของประเทศ แต่ไม่ใช่ศาสนาประจำชาติ
- สมเด็จพระราชาธิบดีจะไม่อภิเษกสมรสกับชาวต่างชาติ
- สมเด็จพระราชาธิบดีทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธศาสนิกชน
- พระสงฆ์และนักบวชไม่สามารถมีส่วนร่วมในการเมืองได้ รวมถึงไม่สามารถออกเสียงทางการเมือง
เพื่อแยกศาสนาออกจากการเมือง เพราะการเมืองเป็นทางโลกในขณะที่ศาสนามีความศักดิ์สิทธิ์และต้องไม่
ถูกปนเปื้อนจากกิจกรรมทางโลกใด ๆ
- ในประเทศภูฏานชาวภูฏานทุกคนมีความไว้วางใจในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติตาม
รัฐธรรมนูญ
- เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของชาวภูฏานทุกคนในการรักษาและปกป้องเอกลักษณ์ที่
เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศ
- ชาวภูฏานทุกคนมีสิทธิ์ถูกนำตัวไปศาลถ้าองค์กรใดกระทำการขัดต่อกฎหมายสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างคดีที่น่าสนใจ

ศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏานจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2008 โดยได้รับอิทธิพลจากศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏานประกอบด้วยประธาน 1 คน ผู้พิพากษา 4 คน รวมเป็น 5 คน แต่งตั้งโดยสมเด็จพระราชาธิบดี มีวาระการดำรงตำแหน่ง 10 ปี ศาลฎีกาใช้การพิจารณาคดีด้วยระบบไต่สวน มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา และการตีความรัฐธรรมนูญ

สำหรับการตีความรัฐธรรมนูญนับตั้งแต่มีการก่อตั้งศาลฎีกามาตั้งแต่ ค.ศ. 2008 มีเพียงหนึ่งเรื่องเท่านั้นคือ ข้อขัดแย้งระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรภูฏาน และพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการที่รัฐบาลโดยเสียงข้างมากออกกฎหมายขึ้นภาษียานพาหนะทั้งที่ไม่ได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากรัฐสภา พรรคฝ่ายค้านจึงยื่นเสนอต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(a) ให้ยึดถือคำตัดสินของศาลสูงสุดลงวันที่ 18 พฤศจิกายน ค.ศ. 2010

(b) การดำเนินการตามมาตรการภาษีโดยรัฐบาลโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 9 และ 14 (b) ของพระราชบัญญัติการคลังสาธารณะและหมวด 13 และ 14 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรภูฏาน

(c) การจัดเก็บภาษีที่เกิดขึ้นภายหลังการออกกฎหมายฉบับนี้รัฐจะต้องดำเนินการจ่ายคืนภาษีพร้อมดอกเบี้ยให้กับบุคคลที่ได้รับผลกระทบและรัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิของประชาชนภายใต้มาตรา 7 (10) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรภูฏาน

(d) การจัดเก็บภาษีต่อจากนี้ไปถือว่ากฎหมายนั้นอยู่ภายใต้ "กระบวนการทางกฎหมาย" ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 13 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรภูฏาน

(e) ให้รัฐบาลรับผิดชอบต่อการดูหมิ่นศาลเพื่อระงับการนำเข้ายานพาหนะเล็กทั้งหมดโดยไม่ได้รับอนุญาตของศาลสูงสุด

(f) สั่งให้รัฐบาลเพิกถอนหนังสือเวียนชั่วคราวการนำเข้ายานพาหนะขนาดเล็กและจ่ายค่าชดเชยที่เหมาะสมให้กับฝ่ายที่ได้รับผลกระทบโดยทันที

จากการพิจารณาศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏานจึงวินิจฉัยว่า ตามหมวดที่ 24 มาตรา 10 และหมวดที่ 7 มาตรา 17 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรภูฏานบัญญัติไว้ให้การออกกฎหมายเกี่ยวกับการเงินต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของสภานิติบัญญัติ ศาลจึงวินิจฉัยว่าการกระทำของรัฐบาลที่ดำเนินการออกกฎหมายจัดเก็บภาษียานพาหนะจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญและขัดต่อหลักนิติธรรม²⁷

²⁷ อ่านรายละเอียดของคำวินิจฉัยได้ที่ภาคผนวก

คณะผู้พิพากษาศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏาน



Tshering Wangchuk
Chief Justice, Supreme Court



Kuenlay Tshering
Justice



เจ้าหน้าที่ศาลฎีกา

Asst. Judge Richa Gurung

Asst. Judge Chimi Dorji

Mr. Garab Yeshe , Court Registrar

Mr. Tshering Pelden , Court Registrar

Mr. Dawa Gyettshe , Court Registrar

Mr. Langa Tenzin , Court Registrar

ประวัติประธานศาลฎีกา



ชื่อ :

Dasho Tshering Wangchuk

Dasho Tshering Wangchuk เป็นทั้งนักกฎหมายและนักการเมือง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา โดยดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557

การศึกษา :

ประกาศนียบัตรด้านสิทธิมนุษยชนจาก Rene CASSIN International Institute of Human Rights Strasbourg France
จบปริญญาโททางด้านกฎหมายจาก George Washington University
จบปริญญาตรีทางกฎหมายและประวัติศาสตร์จาก University of Delhi

อาชีพ :

เจ้าหน้าที่ศาล พ.ศ. 2530
ผู้พิพากษาฝึกหัดประจำศาลสูง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึงปี พ.ศ. 2538
ร้อยตรีในกองทัพอากาศ
เจ้าหน้าที่ศาลสูงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ถึงปี พ.ศ. 2542
ผู้พิพากษาศาลเขต Samdrup Jongkhar ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2553
ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาศาลสูงในปี พ.ศ. 2553
ในปี พ.ศ. 2557 ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ จากสมเด็จพระราชาธิบดีให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา

ตำแหน่งปัจจุบัน :

ประธานศาลฎีกา



ภาคผนวก



The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand
Study Visit to the Kingdom of Bhutan
3rd – 7th July 2019

“The Rule of Law for Democracy”

Supreme Court, Royal Court of Justice, Hejo, Thimphu
4th July 2019

Sah-wah-dee Kharp! Your Excellency, Justice Nurak Marpraneet, President of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand;
Hon. Justices, Distinguished Participants of the (7th Batch) Training Course on the Rule of Law for democracy;
Ladies and Gentlemen;

Introduction

On behalf of the Royal Court of Justice, I would like to extend a warm welcome to all the esteemed participants from the friendly Kingdom of Thailand - to our quaint capital city, Thimphu. I also expressly bring to this distinguished gathering the greetings and good wishes of the people of Bhutan and sincerely thank the organizers for choosing Bhutan, as the venue for this study visit. Furthermore, I am grateful to the organizers for giving me the opportunity to address this august gathering on a topic of immense mutual interest to us all: ***“The Rule of Law for Democracy”***. A successful and stable democratic system based on the adherence to the rule of law is a means of propagating a free, fair and just society that will ensure and promote the happiness and well-being of our people in the 21st century. ***Successful democracy stems from obedience to law, respect for the rule of law and upholding of our fundamental duties.***

Since, the origin of Bhutan as a nation State in 1627, the international boundary of 38,394 sq. km's has remained constant as an independent sovereign nation. The establishment of absolute monarchy on 17th December 1907 with the appointment of the first hereditary monarch resulted from a democratic process – a social contract. As a society bound by traditional values, the Bhutanese political structure presented a unique example of dynastic rule backed by theocratic ideology. The gradual progression from a Theocracy – Absolute Monarchy – Democracy, ended on 18th July 2008 with the adoption of a written Constitution, exactly after 100 years of absolute but benevolent monarchy - replacing it with a Democratic Constitutional Monarchy – a product of peace - which shares the same structural

format as the British Westminster style democracy. Bhutan, in the last decade has witnessed immense, rapid, and fundamental change in the legal domain.

Bhutan-Thailand Friendship

The bilateral relation between our two Buddhist Kingdoms that has remained sovereign throughout our histories, despite the uncertainties of a volatile geopolitics - was established in 1989. The last 30 years of bilateral relations has been a celebration of our common Buddhist heritage, culture, immutable and steadfast friendship between our Royal Families, the Government and people of Bhutan and Thailand.

Rule of Law

I humbly seek the indulgence of the Hon. Justices of the Constitutional Court and other Courts, and those with legal background - to allow me to speak at length about the legal concept of **rule of law**, as I understand that there are also participants from the bureaucracy and the private sector.

1. Among the most important attributes of the notion of **“rule of law”** are the procedural and institutional characteristics of a country’s legal system. The benefits of a good judicial system are many - covering economic, political and social spheres. The importance of judiciary lies in checking abuses of government power, enforcing property rights, enabling exchanges between private parties and maintaining public order. A balanced, swift, affordable (accessible) and fair justice delivery system – besides promoting law and order – aids in the development of markets, investment (including FDI) and affects economic growth positively. Good economic policies need strong and accountable institutions to support and implement them. ***Strong justice institutions thus form the basis of lasting social order.***
2. His Majesty the King has constantly reminded us that, ***“the peace and happiness in a country depend on how properly; strongly, and impartially the laws are governed”***. Adherence to the rule of law is the key to promoting effective and sustainable economic development, good governance and a progressive society. It ensures the continued well-being of the people and sustains the whole edifice of our society and the nation. The rule of law must involve ***“fair administration of justice, with transparent legislation and progressive laws, non-arbitrary exercise of power by those in authority, and the undisputed regard and compliance of the laws by the people. Rule of law***

brings about discipline in people and order in society. If there is order in society, there will be peace and trust amongst the people. If there is trust and peace amongst the people, the nation will achieve untold prosperity.”

- *“Failure of justice persecutes an individual, but the lack of adherence to the rule of law persecutes an entire nation” –His Majesty the Duk Gyalpo*

3. Therefore, a properly resourced, efficient and independent judiciary, which must perform many vital functions as well as administer justice to citizens without fear or favour, being the guardian of the constitution and its final arbiter, and protector of rights - is a credit to the government of the day. Besides, a judiciary that is adequately resourced, it must also be treated with the respect it deserves, it must be kept free from undue pressures and influences, staffed with competent judges, well trained and imbued with qualities of independence, integrity, wisdom, competence and the right attitude – ***it is critical for the survival of the rule of law and to ensuring a functional, robust and intelligent democracy.***
4. Judges perform a difficult, stressful and thankless job which is increasingly becoming complicated given the small society syndrome in Bhutan – everybody knows everybody. It not only impacts on the Judges, but also their families, who cannot engage in business and associate freely with others in the society. Invariably, everyone appears before the Court at some point in time. Hence, the demand has been for the Judges to be remunerated properly and provided with adequate facilities, to enable them to do their jobs professionally with ***intellectual integrity*** (one does not change their views or perception depending upon the circumstances or external considerations), ***moral integrity*** (observing the same principles and standards irrespective of situations) and ***financial integrity*** (not aspiring for someone else’s money or property).
5. Rule of law is not an arid legal doctrine but a foundation of a fair and just society, a guarantee of responsible government and an important contributor to economic growth, as well as offering the best means of securing peace and cooperation. ***The elements of a free fair and just society must include:*** equality before the law, equality of opportunity, pursuit of common good by the society and the involvement of citizens in the nation building process.

6. The law affects nearly every aspect of our lives every day. We have laws to deal with crimes like robbery and murder. And we have laws that govern mundane activities like driving a car, getting a job, and getting married.

- ***Law is a rule prescribed by Parliament for the regulation of human conduct in society. It is the solemn will of the legislature.*** Laws give us rules of conduct that protects everyone's rights. Laws balance individual rights with our obligations (duties) as members of society. For example, when a law gives a person a legal right to drive, it also makes it a duty for a driver to know how to drive, acquire a driving license, and to follow the traffic rules.
- Laws must be enacted for the advancement of society (to curb a social evil or to promote social benefit), public welfare and the continued well-being of the people. Laws must promote the common dreams and aspirations of the people, national objectives and interests. Laws must be based on the Buddhist concept of cause & effect, purity of thought and action. ***Justice and reason must constitute the general legislative intent in every piece of legislation.***
- His Majesty the King has commanded that ***"Law is like the air we breathe, its presence is unnoticed, but its absence and bad laws will be lethal. We must respect the law and the law must be upheld without question, just as we do not question the need to breathe."***
- His Majesty the King has commanded that ***"...laws are important. But in some countries, inability to assess the effectiveness of existing laws and poor implementation has led to the enactment of new laws. Where new laws have been hastily enacted and the people have not understood the laws well, social difficulties have arisen thereby, leading to a loss of faith in the law and eventually diminishing people's confidence in democracy."***
- **Over legislation – Royal Concern:** Even in a well-ordered society, people disagree, and conflicts arise. The law provides a way to resolve disputes peacefully. ***Laws help to ensure a safe and peaceful society. It should not however, hinder the broader social objectives of a meritocratic and***

creative society. Laws must have the ability to foster trust and harmony in society. Laws must be enacted after thorough discussion and consultations within Parliament and with relevant stakeholders - it must basically involve meaningful and thoughtful deliberations.

7. A Bhutanese proverb states that: ***“The most precious love of the king is his people and the most cherished wish of the people is peace and prosperity, rule of law is the root of peace and prosperity.”*** Thus, no other goal should be nobler than creation of a society based on justice, equality and fairness – a just society. Rule of Law is ensured when the people have discipline which leads to trust and confidence resulting in peace and harmony. We must value and promote the rule of law, as without the rule of law, the nation is no different from the jungle – where might is right. Rule of law will inspire and ensure stability – a nation where there is certainty and predictability.
8. Judicial independence is an essential element of the rule of law. Every civilized society has seen the need for an impartial and independent judiciary. **The principle of the independence of judiciary has acquired renewed significance – since the constitution has conferred on the judiciary the power of judicial review.** Independence basically involves financial, human resource (right to hire and fire) and decision making independence. **However, independence must correlate with accountability.**
9. A critical issue for which the Judiciary has remained vigilant has been the fundamental basis for inspiring public trust and confidence – the separation of powers and judicial independence. Another important and related issue is the ability of the Judiciary to deliver on its mandate to the ultimate benefit of the Court users and uphold the rule of law. ***For building a peaceful, just and inclusive society, the Justice System must guarantee the rights and freedoms enshrined in the Constitution - serve the values of our nation and the aspirations of our Monarchs. The Judiciary has always aspired to earn the trust and confidence of the society, through search for the truth in accordance with the due process of law, upholding of the rule of law and delivering speedy justice with reasoned decisions.***
10. With the changing dynamics of our country’s progress, sophistication of our society, the undercurrents of modernity and evolution, there is a consistent demand for the incorporation and implementation of effective and timely reforms on our path to progress. The need for an evolving Justice System also

stem from social expectations, as well as international developments. Globalization of the economy and emerging social trends – impose new demands and challenges on the Justice Sector. However, advances in technology, facilities and human resource, have enlarged the scope and possibility for the Sector to achieve constructive, consistent and beneficial improvements. The multifaceted, comprehensive and holistic reforms in the Justice Sector must be directed towards fulfilling the vision and commitment of our Monarch's to safeguard the well being of our people, ensure a free, fair and just society, and a progressive, functional and intelligent democracy. Alternately, we must be mindful, to take necessary steps, to sustain and consolidate the positive results of all the previous reform initiatives to avoid any back-slippage. We cannot, through our complacency, decimate the hard earned gains of the past.

Drafting of the Constitution and Democracy

His Majesty the Fourth King himself graciously commanded that the Bhutanese people adopt a written Constitution. Thereby, abolishing absolute monarchy and replacing it, peacefully and voluntarily, with a Democratic Constitutional Monarchy in 2008. It marks a distinct watershed in the transfer of sovereignty from the Throne to the people. The transition from a Theocracy – Absolute Monarchy – Democratic Constitutional Monarchy has been smooth, deliberate and purposeful. In 2008 the nation saw its first general parliamentary elections, the establishment of the Supreme Court – a creation of the Constitution, and the establishment of our bicameral parliament.

The Election Commission of India provided us with electronic voting machines (EVM) and shared its experience and knowledge. As a result of which we have conducted the historic elections that established parliamentary democracy in Bhutan in 2008 and conducted the second and third elections in 2013 and 2018 respectively, resulting in a peaceful handover of power from one democratically elected government to the next – we have passed the test of a young democracy creditably.

Constitutionalism is a philosophical belief in a government under a written constitution. Constitutionalism has often also been defined as a struggle for sovereignty and fundamental rights, and as is the case in most countries forged in the fire of bloodshed and violence (Arab spring). In the context of Bhutan, His Majesty the King commanded the drafting of the Constitution in His conviction that ***“monarchy is good as long as the King is good and that the future of the nation cannot be placed in the hands of one person chosen by birth.”*** In His

Majesty's vision the adoption of a written Constitution would go beyond defining the roles of the organs of the government and its people. His Majesty desired that the Constitution be written and adopted in times of peace to establish a democratic system, which would be in the ***'best interest of the Bhutanese People'*** - reflect the aspirations of a rapidly modernizing State ensuring Security, Sovereignty, Peace and Prosperity, Justice, and upholding of the fundamental rights and well being of the People.

These developments have prompted writers like Bobby Ghosh (Time Magazine) to write that ***"democracy in Bhutan is a gift from the Throne and not a reward for revolution."*** However, His Majesty has always refuted the idea that the Constitution is a gift from the Throne but firmly believed that it was the King's duty to initiate the drafting of a written Constitution for Bhutan. That ***"democracy is not a gift from the Throne, but a responsibility imposed on the Bhutanese people to strengthen the sovereignty and security of the nation."***

Salient Aspects - Bhutanese Constitution

1. **Preamble:** (1) **Core values** - sovereignty, security & unity; (2) **Supporting values** – freedom and equality; and (3) **Structural values** – democracy and rule of law. Consequently, ensuring a government that guarantees – a **democratic system and liberty** are not empty promises.
- **Universal principle is the sovereignty of the people and the universal ideology is liberal democracy** – This has been widely represented as the ideal form of governance. Sustainable development, good governance and liberal democracy are considered to be mutually reinforcing.
 - As a consequence of the Ubiquity (omnipresence) of the liberal democratic framework, concepts such as rule of law, separation of powers, governmental accountability, transparency and responsiveness have come to be regarded as components of good governance.
 - The working conditions of liberal democracy that is: public participation, responsive, transparent and accountable government, and the rule of law are said to enable effective governance.
 - The functioning of liberal democracy is threatened and adversely affected by political corruption, policy paralysis and governmental arbitrariness.
 - Therefore, good governance requires mechanisms to combat these evils. As a result, the extent to which a constitution promotes good governance depends to a great deal on its success in establishing a democratic framework and execution of the policies through **effective (achieve the**

best possible result) and **efficient (requiring least effort)** implementation by the government.

- In the ultimate analysis – ***it will depend on the clarity of thought, and single minded dedication of those who are called upon to implement the constitution and engaged in its supervision*** – civil and public servants. The working of the constitution does not depend wholly upon the nature of the constitution.

2. **Article 1 Kingdom of Bhutan** - Establishes a **Democratic Constitutional Monarchy** – Parliamentary form of government in the Westminster model (**Article 1 Section 2**) “*The form of government shall be that of a Democratic Constitutional Monarchy.*”

(a) Constitution is the **supreme law of the land** (**Article 1 Section 9**) “*This Constitution is the Supreme Law of the State.*”

(b) **Judicial Review** – ***Constitution designated as the Supreme Law of the State and Supreme Court as the guardian and final arbiter of the Constitution give credibility to the doctrine of judicial review*** (post WWII constitutions have inbuilt doctrine of review in the Constitution). **Article 1 Section 9** “*This Constitution is the Supreme Law of the State.*” read with **Article 1 Section 11** “*The Supreme Court shall be the guardian of this Constitution and the final authority on its interpretation.*” In the U.S., Marbury v. Madison, a legal case in which, on February 24, 1803, the US Supreme Court declared an act of Congress unconstitutional, thus establishing the doctrine of judicial review. The Court’s opinion written by Chief Justice John Marshall is considered one of the foundations of US constitutional law.

(c) **Doctrine of Eclipse** – **Article 1 Section 10**: any law inconsistent with the Constitution is null and void (German concept).

(d) **Separation of Powers** – providing for checks and balances (**Article 1 Section 13**) “*There shall be separation of the Executive, the Legislature and the Judiciary and no encroachment of each other’s powers is permissible except to the extent provided for by this Constitution.*”

3. **Article 2 The Institution of Monarchy** - **Abdication of the King at the age of 65 years** (**Article 2 Section 6**) “*Upon reaching the age of sixty-five years,*

the Druk Gyalpo shall step down and hand over the Throne to the Crown Prince or Crown Princess, provided the Royal Heir has come of age.”

(a) **Article 2 Section 3(b)** – *“Pass by hereditary succession to the direct lineal descendant on the abdication or demise of the Druk Gyalpo, in order of seniority, with a prince taking precedence over a princess, subject to the requirement that, in the event of shortcomings in the elder prince, it shall be the sacred duty of the Druk Gyalpo to select and proclaim the most capable prince or princess as heir to the Throne.”*

(b) **Article 2 Section 3(f)** *“Not pass to a person entitled to succeed to the Throne who enters into marriage with a person other than a natural born citizen of Bhutan.”*

(c) **Article 2 Section 12** *“Members of the Royal Family shall be the reigning and past Monarchs, their Queens and the Royal Children born of lawful marriage.”*

(d) **Article 2 Section 15** *“The Druk Gyalpo shall not be answerable in a court of law for His actions and His person shall be sacrosanct.”*

This provision incorporates the concept of *“qui custodet, ipso custodes – who guards the guardians”*. Exercise of the royal prerogatives is non-justiciable in the court of law. However, **Article 2 Section 20 provides for a process to seek a solution regarding the wilful violations of the Constitution by the Throne. The Constitution regards it as a political judgment for Parliament (joint sitting) to determine that legal question.**

(e) **Residual Powers of the Throne: Article 2 Section 16(e)** *“Exercise powers relating to matters which are not provided for under the Constitution or other laws.”*

No human beings can perceive the future in totality. There would be unforeseen situations and circumstances. Therefore, it is appropriate and necessary to confer upon the Druk Gyalpo the residual power in case of matters not provided for under the Constitution or other laws to avoid a constitutional crisis. Bhutan is a Constitutional Monarchy and *“the Druk Gyalpo shall protect and uphold this Constitution in the best interest and for*

the welfare of the people of Bhutan”. The residual power can be exercised only when other laws and the Constitution do not cover the matters.

- (f) **Article 2 Section 18** *“The Druk Gyalpo shall protect and uphold this Constitution in the best interest and for the welfare of the people of Bhutan.”*

His Majesty the King is the protector of the Constitution: Therefore, the Druk Gyalpo in a democratic constitutional monarchy has the constitutional right and corresponding duty to interpose in public affairs of great moment, giving His wisdom privately, never publicly, quietly never with fanfare. But whenever, Parliament or the government chooses to do something unconstitutional or even morally wrong or improper – it is the Druk Gyalpo’s function, right and duty to intervene and to make known His views.

- (g) **Vote of no-confidence against the King – referendum (Article 2 Section 25)** *“On a resolution being approved by a simple majority of the total number of votes cast and counted from all the Dzongkhags in the Kingdom, the Druk Gyalpo shall abdicate in favour of the heir apparent.”*

- (h) **Article 2 Section 26 Basic Structure Doctrine** (Grund Norm or Entrenched Provision): *“Parliament shall make no laws or exercise its powers to amend the provisions of this Article and Section 2 of Article 1 except through a National referendum.”*

Power to change the basic structure of the Constitution is conferred to the people through direct democracy.

4. **Article 3 Spiritual Heritage - Establishes a Secular State** (separation of religion and politics) with Buddhism being designated as a Spiritual heritage – requires the King to be a Buddhist and cannot be married to a foreigner (**Article 3 Sections 1**) *“Buddhism is the spiritual heritage of Bhutan, which promotes the principles and values of peace, non-violence, compassion and tolerance.”*

- (a) **Article 3 Section 2** *“The Druk Gyalpo is the protector of all religions in Bhutan.”*

Discuss: The concept of constitutional monarchy is not new to Bhutan. Dharma-raja as the spiritual and political tradition existed in Bhutan in the past.

- (b) **Article 3 Section 3** *“It shall be the responsibility of religious institutions and personalities to promote the spiritual heritage of the country while also ensuring that **religion remains separate from politics in Bhutan. Religious institutions and personalities shall remain above politics.**”*

Discuss – Article 7 Section 6 *“A Bhutanese citizen shall have the right to vote.”* read with **Article 3 Section 3** and **Article 23 Section 2(d)** *“A person shall have the right to vote by direct adult suffrage through secret ballot at an election if the person is: ... (d) Not otherwise disqualified from voting under any law in force in Bhutan.”*

- (c) The relevant provision of the Election Act read with **Article 3 Section 3**, **Article 23 Section 2(d)** and **Article 7 Section 22(b)** which states that *“Notwithstanding the rights conferred by this Constitution, nothing in this Article shall prevent the State from subjecting reasonable restriction by law, when it concerns: ... (b) The interests of peace, stability and well-being of the nation; ...”* A logical argument may be proffered by the State, that religious institutions and personalities must remain above politics and their engagement in elections would impact the interests of peace, stability and well-being of the nation. Therefore, all the monks presently disenfranchised by the relevant provision of the Election Act, may not be granted the right to vote even if a constitutional issue is raised and adjudicated by the Court.

5. Article on Culture and Environment (Articles 4 and 5 respectively)

- (a) **Article 5 Section 3** *“The Government shall ensure that, in order to conserve the country’s natural resources and to prevent degradation of the ecosystem, a minimum of sixty percent of Bhutan’s total land shall be maintained under forest cover for all time.”*

- (b) **Article 5 Section 1** *“Every Bhutanese is a trustee of the Kingdom’s natural resources and environment for the benefit of the present and future*

generations and it is the fundamental duty of every citizen to contribute to the protection of the natural environment, conservation of the rich biodiversity of Bhutan and prevention of all forms of ecological degradation including noise, visual and physical pollution through the adoption and support of environment friendly practices and policies.”

(c) Fundamental Duties Article 8 Section 2 *“A Bhutanese citizen shall have the duty to preserve, protect and respect the environment, culture and heritage of the nation.”*

(d) Article 21 Section 18 *“Every person has the right to approach the Courts in matters arising out of the Constitution or other laws subject to Section 23 Article 7.”*

Article 5 section 1; Article 8 section 2; and Article 21 section 18 are an integral part of the constitutional triangle related to environmental conservation. It is hoped that the establishment of the Green Bench (exclusively adjudicating environmental matters) in the High Court, allowing PIL (Public Interest Litigation) in environmental matters a departure from the strict application of the doctrine of legal standing, and the rules enacted in dealing with PIL will ensure the smooth, effective, and efficient application of the constitutional triangle related to environment.

6. Article 9 Principles of State Policy - Article 9 Section 2 *“The State shall strive to promote those conditions that will enable the pursuit of Gross National Happiness.”*

Gross National Happiness (Sufficiency Economy Philosophy (SEP) of Thailand)

His Majesty the late King Bhumibol Adulyadej propounded the SEP (1974) based on the middle path consisting of three components – moderation, reasonableness and prudence to achieve sustainable development. SEP attaches importance to human development at all levels and emphasized the need to strengthen community capacity to ensure a balanced manner of life and resilience with respect for the environment.

Allow me to say a few words about Bhutan's commitment to the development philosophy of Gross National Happiness. As I am sure most of you are aware, Gross National Happiness or "GNH" guides Bhutan's economic and social development. It was propounded by His Majesty the Fourth King of Bhutan and stated as ***"Development with Values"***. We believe that, GNH aims to measure the quality of progress in more holistic manner than Gross Domestic Product (GDP), and it reflects our belief that the beneficial development of human society takes place when material and spiritual development occur side by side to complement and reinforce each other. GNH, in fact creates enabling conditions where people are able to pursue wellbeing in sustainable ways. When His Majesty pronounced that: ***"Gross National Happiness is more important than Gross National Product"***, happiness was accorded precedence over economic prosperity.

In practice, a GNH society is marked by a high degree of central planning, based on the four core pillars of equitable socio-economic development, preservation and promotion of cultural and spiritual heritage, environmental conservation, and good governance, nine domains, and thirty-two indicators. Bhutan's five year plans have been guided by the principles of GNH, both in terms of central economic planning down to the department, agency, and local government level.

From a business law perspective, the practical effect is that our society is committed to economic progress, but in balance with our commitment to environmental stewardship, preservation of our cultural values, and long-term socio-economic sustainability. The pursuit of GNH is one of the main principles of state policy – to guide governments in formulating policies with clarity, vision and conviction.

In a nutshell, it is not that we have discovered a magic formula for happiness it is more about realizing the larger goal of establishing harmony and integration between all aspects of existence and finding happiness as a consequence. We are a small country that dares to be different. His Majesty the King has himself explained this profound concept of GNH: ***"It is to ensure that we have a fair, equal, and harmonious society. When our people are able to live happy and secure lives, we know that we have achieved our objectives. This is what Gross National Happiness means...Democracy is the means to achieve this in the 21st century. To achieve great results, it is imperative that we work towards establishing a very successful and strong democratic system"***

“Narrow focus on consumerism has now proven to be disastrous, on the earth and on human development. Bhutan wanted to raise the level of human contentment and well-being with a holistic approach to economic development and change. Sustainable economic development is necessary to free the people from poverty. Culture is necessary to strengthen national identity, and preserve traditional values. Spiritual development strengthens moral and ethical values that laws cannot substitute. The environment is the natural legacy that is our responsibility to preserve for future generations. Bhutan has always preserved this holistic balance and interdependent existence of all life forms. A disturbance of any of them will destroy the mutual balance and cause discontentment and unhappiness.” (His Majesty the King, 30th November 2009)

7. **Article 10 Parliament** - Supremacy of Parliament – absolute non-delegation doctrine (**Article 10 Section 1**) *“There shall be a Parliament for Bhutan in which all legislative powers under this Constitution are vested and which shall consist of the Druk Gyalpo, the National Council and the National Assembly.”*

(a) **Dualist approach to international treaties and covenants (Article 10 Section 25)** *“Except for existing International Conventions, Covenants, Treaties, Protocols and Agreements entered into by Bhutan which shall continue in force subject to section 10 of Article 1 (doctrine of eclipse) all International Conventions, Covenants, Treaties, Protocols and Agreements duly acceded to by the Government hereafter, shall be deemed to be the law of the Kingdom only upon ratification by Parliament unless it is inconsistent with the Constitution.”*

Article 10 Section 1 read with Article 1 Section 10 gives supremacy to the Parliament – any provisions inconsistent with the Constitution (even international instruments) is null and void.

8. **Article 11 National Council** – an Apolitical House (**Article 11 Section 3**) *“A candidate to or member of the National Council shall not belong to any political party.”*

Discuss – need to reconsider the election process, bye-elections and two candidates per Dzongkhag instead of one candidate per Gewog (205) – cost

involved in elections (preliminary process to select two top candidates to contest for the NC seat from each Dzongkhag could be considered). Is there a need for sleep-over period for incumbent NC candidates joining mainstream politics? Will it be prudent to allow civil servants above the age of fifty-five years to contest NC elections without resigning - as a House of Review there is need to ensure members with experience in the NC?

9. **Article 15 Political Parties - Article 15 Sections 1-4** – Political parties to promote national unity and progressive economic development without its membership based on region, sex, language, religion or social origin – must provide for choice based on the values and aspirations of the people for responsible and good governance.

(a) Article 15 Section 5 *“Election to the National Assembly shall be by two political parties established through a primary round of election in which all registered political parties may participate.”*

(b) Article 15 Section 9 *“No election shall be held where the remainder of the term of the National Assembly is less than one hundred and eighty days.”*

10. **Article 16 Public Campaign Financing (Article 16 Sections 1 - 5)** State funded elections and election process involving – primary round (multi-party) and general elections (two top parties in the Primary round)

11. **Article 17 Formation of Government - Office of Prime Minister & Appointment of Ministers:** ***No person shall hold office as Prime Minister for more than two terms and not more than two members elected from the electoral constituencies of the same Dzongkhag shall be entitled to be appointed as Ministers (Article 17 Sections 2 & 5)***

12. **Article 18 Opposition Party (Article 18 Section 1)** – concept of a loyal opposition party. *“The opposition Party shall play a constructive role to ensure that the Government and the ruling party function in accordance with the provisions of this Constitution provide good governance and strive to promote the national interest and fulfil the aspirations of the people.”*

(a) Article 18 Section 4 *“The Opposition Party shall not allow party interests to prevail over the national interest. Its aim must be to make the Government responsible, accountable and transparent.”*

(b)Article 18 Section 6 *“The Opposition Party shall aid and support the Government in times of external threat, natural calamities and such other national crisis when the security and national interest of the country is at stake.”*

Discuss – Loyal Opposition Party – a minority party in a legislative body whose opposition to the party in power is constructive, responsible and bounded by loyalty to the fundamental interests and principles related to national objectives and interests (which trumps all other matters).

13.Article 19 Interim Government (Article 19 Section 1) *“Whenever, the National Assembly is dissolved, the Druk Gyalpo shall appoint an Interim Government to function for a period, which shall not exceed ninety days, to enable the Election Commission to hold free and fair elections.”*

(a)Article 19 Section 3 *“Upon the appointment of the Interim Government, the Prime Minister and the Minister who were in office immediately before the National Assembly was dissolved shall resign from office.”*

Discuss – Issues related to the PDP (2018) Cabinet removing their Kabneys prior to the appointment of the Interim Government and delayed Dhakyen ceremony for the DNT Government after the expiry of ninety days of the Interim Government. The period between the Primary and National elections could be reduced. The Parties selected for the National elections have already disseminated their manifestoes during the Primary round.

14.Article 21 The Judiciary - Advisory jurisdiction of the Supreme Court and establishment of a National Judicial Commission for judicial appointments to the higher Judiciary (Article 21 Sections 8 and 17)

(a)Article 21 Section 8 *“Where a question of law or fact is of such nature and of such public importance that it is expedient to obtain the opinion of the Supreme Court, the Druk Gyalpo may refer the question to the Supreme Court for its consideration, which shall hear the reference and submit its opinion to Him.”*

It is the Royal prerogative of His Majesty the Druk Gyalpo to command submission of opinion by the Supreme Court on question of law or fact of such nature and of such public importance, that it is expedient to be resolved immediately. ***Abstract review provides for review regarding the constitutionality of laws enacted by Parliament or actions initiated by agencies of the Government and independent bodies without it being a subject matter of a concrete case or proceeding. The review takes place detached from any particular case and reviews compatibility of the statutes and actions with the principles and provisions enshrined in the Constitution.*** Concrete review – concept of concrete case or controversy and legal standing reviews constitutionality of a statute or action raised by individuals or entities with legal standing (victim, particularized injury, and legislative standing). The Court must be concerned of the unconstitutional character of the statute and clarification of the matter has to be relevant to the case or controversy. Such a review is conducted on the basis of a formal legal proceeding involving two opposing parties and in compliance with the due process of law. **Public Interest Litigation (PIL) is allowed only in environmental cases** (Article 5 Section 1 read with Article 8 Section 2 and Article 21 Section 18). In the Indian context – an activist Judiciary giving a broad interpretation to the “*right to life*” has allowed PIL (case can be initiated by a plaint written on a postcard) led by Justices Bhagwati, Krishna Iyer, Suri, Pasayat et.al. - ***establishing the concept of continuing mandamus.***

- Advisory Jurisdiction has ensured - only one constitutional case is filed till date and the Supreme Court is engaged in dealing with routine statutory cases (explain Constitutional Tax case).

(b)Article 21 Section 17 (Establishment of a National Judicial Commission) read with **Article 21 Sections 4 & 5** (Appointment of the Chief Justice and Drangpons of the Supreme Court by the Druk Gyalpo in “*consultation*” with the National Judicial Commission) – real powers of the Druk Gyalpo.

15.Article 23 Elections – Article 23 Section 4(b) & (c):

“A person shall be disqualified as a candidate or a member holding an elective office under this Constitution, if the person: ... (b) ***is terminated from Public***

Service; (c) is convicted for any criminal offence and sentenced to imprisonment; ...”

Discuss - Payment of fine in lieu of imprisonment, shall be deemed sentenced to imprisonment, or else it will amount to making a distinction between the haves and have not. Legislative history clearly denotes that even a day’s imprisonment suffices for the application of the constitutional provision.

(a) Article 23 Section 3 *“A candidate for elective office under this Constitution shall: ... (e) Fulfil the necessary educational and other qualifications prescribed in the Electoral Laws.”*

The relevant provisions in the Electoral Laws provide that a candidate for elective office under the Constitution must have a **University Graduate Degree acquired in a class-room setting** (correspondence degrees are not recognized).

16. Article 28 Defence – Article 28 Section 6 *“Bhutan shall not use military force against a foreign State except in self-defence or for the purpose of maintaining its security, territorial integrity and sovereignty.”*

A laudable declaration that the State will not use military force against a foreign state except in self defence or for the purpose of maintaining its security, territorial integrity and sovereignty (Bhutan bereft of hard power, must promote soft power).

17. Article 34 National Referendum – mandatory and optional: The Constitution bestows constitutive and abrogative powers to an elected parliament but a change of the basic principle (structure) is conferred to direct democracy through a referendum (Article 34)

Conclusion

In conclusion, I would like to believe that, change has been a cornerstone of our shared South-Asian culture since time immemorial and we anticipate that not only will change continue, but that the pace of change will increase and the nature of that change will become more and more fundamental. Therefore, as change is inevitable and possible (Angulimala [Arhat], story from Buddhism), it is important to actively and intelligently contribute to growth and embrace change, rather than resist it.

I am confident that Bhutan's friendship with Thailand will survive and thrive irrespective of whatever change the future might hold – as it is based on a firm foundation.

I offer my humble prayers for your study visit to be a grand success and that your stay in Bhutan is enjoyable and meaningful. I wish you all good health, happiness, and success in all your endeavours.

Khaawp-khun Khrap, Thank You and Tashi Delek

